

ปาฐกถาพิเศษ
ดร.วิรไท สันติประภพ ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย
ในงาน Bangkok FinTech Fair 2020
ณ ห้องประชุม @ BOT ชั้น 5 ศูนย์การเรียนรู้ ธนาคารแห่งประเทศไทย
วันที่ 18 กันยายน 2563

ขอต้อนรับทุกท่านเข้าสู่งาน Bangkok FinTech Fair 2020 ซึ่งเป็นงานที่ธนาคารแห่งประเทศไทยได้จัดขึ้นต่อเนื่องมา ปีนี้เป็นปีที่ 3 ติดต่อกัน วัตถุประสงค์การจัดงาน Bangkok FinTech Fair เพื่อส่งเสริมให้ประชาชน ภาคธุรกิจได้ตระหนักถึงความรู้ ความเข้าใจที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีทางการเงินสมัยใหม่ และส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือของผู้ให้บริการทางการเงินที่หลากหลายในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีทางการเงิน หรือที่เรียกว่าฟินเทค (FinTech)

ฟินเทคจะมีบทบาทสำคัญมากในโลกยุคใหม่ที่เข้าสู่โลกดิจิทัลมากขึ้น รวมทั้งจะเพิ่มโอกาสใหม่ ๆ ในการทำธุรกิจทั้งที่เป็นสถาบันการเงินและที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน รวมทั้งจะช่วยให้ประชาชนทั่วไปสามารถเข้าถึงบริการทางการเงินที่ถูกกลง และมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น ที่สำคัญคือจะช่วยการบริหารความเสี่ยงให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

งาน Bangkok FinTech Fair 2020 ปีนี้ ธนาคารแห่งประเทศไทยปรับรูปแบบการจัดงานให้สอดคล้องกับสถานการณ์ เนื่องจากการแพร่ระบาดของโควิด-19 ธนาคารแห่งประเทศไทยจึงเลือกจัดงานในลักษณะ virtual conference แทนการพบปะกันที่ธนาคารแห่งประเทศไทยเหมือนทุกปีที่ผ่านมา ขอขอบคุณผู้สนใจที่เข้าร่วมลงทะเบียนเข้าร่วมงาน Bangkok FinTech Fair 2020 จำนวนมากเหมือนทุกปี รวมทั้งมีผู้ให้บริการทางการเงินและตัวอย่างจากภาคธุรกิจจำนวนมากเข้าร่วมด้วย เพื่อแลกเปลี่ยน แบ่งปันความรู้และประสบการณ์ด้วยกัน

หัวข้อของการจัดงานในรูปแบบออนไลน์ปีนี้ เราใช้ชื่อว่า “Digital Transformation for the new normal” หรือ “พร้อมรับวิถีใหม่ SME ก้าวต่อไปด้วยดิจิทัล” สถานการณ์แพร่ระบาดของโควิด-19 คล้ายกับการที่มีคนมากดปุ่ม fast forward ให้หลายอย่างที่เราคิดว่าจะเปลี่ยนแปลง เกิดการเปลี่ยนแปลงเร็วมาก การประยุกต์ใช้ดิจิทัลก็เช่นเดียวกัน โควิด-19 ได้กดปุ่ม fast forward ให้เราต้องเร่งการปรับตัวให้เข้าสู่โลกดิจิทัลให้เร็ว โลกหลังโควิด-19 ที่เรามักจะบอกว่าเป็นชีวิตวิถีใหม่ จะเป็นชีวิตวิถีใหม่สำหรับทุกคน ไม่ว่าจะเป็นชีวิตวิถีใหม่ภาคประชาชนและธุรกิจ จะเกิดการเปลี่ยนแปลงหลายอย่างมาก สิ่งหนึ่งที่ปฏิเสธไม่ได้เลยคือเทคโนโลยีดิจิทัลจะเข้ามาเป็นหัวใจสำคัญ เป็นกลไกสำคัญที่ไม่ว่าจะเป็นภาคประชาชน ภาคธุรกิจก็ต้องเร่งปรับตัวเข้าสู่โลกใหม่ โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเป็นหลักในการปรับตัว เราจะต้องเผชิญกับการแข่งขันที่รุนแรงมากขึ้น เพราะว่ามีกำลังการผลิตส่วนเกินที่เกิดขึ้นมาก โดยเฉพาะในประเทศไทยเท่านั้นแต่ในระบบเศรษฐกิจโลกด้วย ธุรกิจที่ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลจะช่วยลดต้นทุนไปพร้อมกับการยกระดับรูปแบบการทำธุรกิจของตัวเองได้

เทคโนโลยีดิจิทัลมีบทบาทสำคัญอีกด้านหนึ่งในช่วงเวลาที่เราต้องมีการล็อคดาวน์ ต้องรักษา ระยะห่างทางสังคม ไม่สามารถพบปะ ติดต่อกัน ทำธุรกิจได้แบบเดิม เราจะเห็นได้ชัดว่าธุรกิจที่ ประยุกต์ใช้ดิจิทัลจะสามารถก้าวข้ามความยากลำบากในช่วงเวลานั้น และนำไปสู่การปรับตัวได้ การ ปรับตัวเข้าสู่โลกดิจิทัลให้สอดคล้องกับวิถีของโลกใหม่เป็นเรื่องสำคัญ จะช่วยสร้าง resilience โดยเฉพาะในเรื่องความสามารถของความทนทาน พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงที่ยากต่อการคาดเดา ได้ยากขึ้นเรื่อย ๆ

ธนาคารแห่งประเทศไทยตระหนักถึงความสำคัญในการส่งเสริมการปรับตัวให้เข้าสู่โลกในยุค ดิจิทัลที่ต้องทำเร็วขึ้น กว้างไกลขึ้นกว่าเดิมมาก ในช่วงที่ผ่านมา ท่านที่ติดตามงาน Bangkok FinTech Fair หรืองานของธนาคารแห่งประเทศไทยอย่างต่อเนื่อง จะเห็นว่านวัตกรรมทาง การเงินหลายอย่างเกิดขึ้น นวัตกรรมทางการเงินเหล่านี้เป็นกลไกหนึ่งที่จะสนับสนุนให้เกิด digital transformation ในวงกว้างได้ จะขออนุญาตยกตัวอย่าง 3-4 เรื่อง

เรื่องแรก คือ ระบบการชำระเงิน หรือระบบพร้อมเพย์ ที่ได้พัฒนามาตั้งแต่ 4 ปีที่แล้ว วันนี้ ได้รับการยอมรับจากประชาชนในวงกว้าง มีคนลงทะเบียนพร้อมเพย์ทั้งเลขบัตรประชาชน หมายเลข โทรศัพท์ หรือหมายเลขนิติบุคคลรวมสูงถึง 55.1 ล้านไอดี และมียอดการใช้งานที่ทำลายสถิติใหม่ ต่อเนื่อง สูงสุดถึง 20 ล้านรายการต่อวัน QR Code Payment เป็นอีกกลไกหนึ่งที่มาต่อยอดบริการ พร้อมเพย์ ในช่วงล็อคดาวน์จากสถานการณ์โควิด-19 มีคนที่ใช้ QR Code สำหรับการชำระเงินเพิ่ม สูงขึ้นมาก มีผู้ประกอบการที่รับชำระเงินด้วย QR Code สูงถึง 6 ล้านไอดี เราเริ่มเห็นว่าการปรับตัวสู่ พร้อมเพย์ส่งผลให้การชำระเงินแบบเดิม เช่น การใช้เช็ค การถอนเงินสดที่ตู้เอทีเอ็ม และการเบิกเงิน สดที่สาขาลดลงเรื่อย ๆ เป็นสัญญาณที่ดี ที่แสดงให้เห็นว่าเศรษฐกิจไทยโดยรวมเริ่มปรับตัวเข้าสู่โลก ดิจิทัลเพิ่มมากขึ้น ธุรกิจที่หันมาใช้พร้อมเพย์ หรือ QR Code หรือ digital payment จะสามารถทำ ธุรกิจได้ต่อเนื่องในช่วงล็อคดาวน์จากช่วงโควิด-19 และขยายโอกาสเพิ่มขึ้นด้วยจากจำนวนผู้บริโภค กับตลาดใหม่ ๆ ที่เข้าถึงได้ผ่านช่องทางค้าขายออนไลน์ ถึงแม้ว่าเราจะมีพัฒนาการด้านพร้อมเพย์ที่ดี ขึ้นเรื่อยๆ แต่เชื่อว่ายังทำต่อยอดได้อีกมาก สามารถมี business solution ที่อาศัยช่องทางพร้อมเพย์ ทำให้กว้างได้มากขึ้น ลึกได้มากขึ้น ต่อยอดทางธุรกิจได้เพิ่มขึ้นอีกมาก

อีกโครงการหนึ่งที่ธนาคารแห่งประเทศไทยได้เริ่มต่อเนื่องในช่วง 2 ปีที่ผ่านมา รู้จักกันในชื่อ โครงการอินทนนท์ หรือโครงการ Central Bank Digital Currency หรือสกุลเงินดิจิทัลที่ออกโดย ธนาคารกลาง เราได้ทำการทดสอบและพัฒนาต้นแบบซึ่งมีพัฒนาการมาต่อเนื่อง ตั้งแต่การชำระเงิน ให้กันเองระหว่างธนาคารแห่งประเทศไทยและธนาคารในประเทศไทย ขยายวงเพิ่มการทดสอบโอน เงินข้ามประเทศกับธนาคารกลางฮ่องกง รวมทั้งเชื่อมต่อการชำระเงินตราสารพันธบัตร Central Bank Digital Currency จะเป็นหัวใจหนึ่งที่ธนาคารกลางชั้นนำของโลกให้ความสำคัญและวางแผน ในการพัฒนาต่อไปในอนาคต

อีกเรื่องหนึ่งที่หลายท่านอาจมีโอกาสดูทดลองใช้ คือ การนำเทคโนโลยีชีวมิติหรือ Biometrics มาใช้ในการยืนยันตัวตน การจะทำธุรกรรมการเงินที่เป็นดิจิทัล ปฏิเสธไม่ได้เลยว่าเรา

ต้องก้าวข้ามอุปสรรคที่สำคัญ คือ การยืนยันตัวตนโดยอาศัยเทคโนโลยีดิจิทัล แทนที่ที่เราจะต้องไปยืนยันตัวตนที่สาขาหรือที่ทำการของผู้ให้บริการ วันนี้เราเริ่มเห็นการใช้ Biometrics หรือ Facial Recognition ในการทำธุรกรรมทางการเงินเพิ่มมากขึ้น การพัฒนาแพลตฟอร์ม NDID หรือ National Digital Identity ได้เริ่มใช้ในการพัฒนาบริการในภาคการเงินการธนาคารแล้ว

อีกด้านหนึ่งที่ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ร่วมพัฒนากับกระทรวงการคลังเมื่อช่วงปีที่ผ่านมามี คือ การส่งเสริมให้เกิดธุรกิจ Peer-to-Peer Lending Platform ที่จะเป็นแพลตฟอร์มการให้บริการทางการเงินรูปแบบใหม่ที่เปิดกว้างมากขึ้นเพื่อเพิ่มทางเลือกในการเข้าถึงสินเชื่อของประชาชนและ SME เพราะเชื่อว่าเทคโนโลยีทางการเงินที่เป็น platform-based จะตอบโจทย์ในโลกที่เป็น platform economy เพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ

ยังมีอีกหลายเรื่องที่เราจะต้องทำงานร่วมกันเพื่อให้เกิด digital transformation ของธุรกิจไทยในวงกว้าง มีงานที่อยู่ในแผนงานของธนาคารแห่งประเทศไทย จะขออนุญาตกล่าวถึงบางเรื่อง

เรื่องแรกเป็นการวางระบบพื้นฐานการชำระเงินที่จะขยายตัวไปสู่ภาคธุรกิจเพิ่มมากขึ้น โดยใช้มาตรฐานการแลกเปลี่ยนข้อมูลทางการเงินมาตรฐานใหม่ ที่เรียกว่า ISO 20022 ซึ่งเป็นมาตรฐานข้อความรูปแบบใหม่ที่จะช่วยให้การส่งข้อมูลทางการเงินมีรายละเอียดมากขึ้น มีข้อมูลหลากหลายมากขึ้น ไม่ใช่แค่โอนเงินเท่าไร ปลายทางอยู่ที่ไหน แต่จะสามารถโยงไปสู่รายละเอียดธุรกรรมที่เกี่ยวข้องได้ เพื่อให้ภาคธุรกิจนำไปสู่การระบยอดได้สะดวกมากขึ้น มาตรฐานนี้จะไปเป็นพื้นฐานไปสู่การทำ e-Invoicing หรือ e-factoring ต่อไป การเปลี่ยนแปลงเรื่องมาตรฐานทางการเงินหรือมาตรฐานการชำระเงิน เป็น ISO20022 จำเป็นต้องมีความร่วมมือกันทั้งสถาบันการเงินบริษัทธุรกิจห้างร้านต่าง ๆ รวมทั้งผู้ที่มีส่วนในการพัฒนาระบบหลังบ้านให้กับธุรกิจร้านค้าต่าง ๆ นี่เป็นโครงการใหญ่ คิดว่าจะใช้เวลาหนึ่งปีครึ่งนับจากนี้ไปจนกว่าจะสำเร็จและเห็นผลในวงกว้าง

เรื่องที่สองที่มีความสำคัญมากเมื่อเราพูดถึงโลกดิจิทัล หัวใจอย่างหนึ่งของโลกดิจิทัล คือ การมีข้อมูลเชิงลึก ข้อมูลรายธุรกรรมที่เรียกว่าเป็น granular data ที่เราจะสามารถเอามาใช้ประโยชน์ในการตอบโจทย์ลูกค้าที่เป็นเจ้าของข้อมูล เวลาที่เราทำธุรกรรมผ่านดิจิทัลก็จะมีรอยเท้าดิจิทัลหรือที่เรียกว่าเป็น digital footprint และรอยเท้าการชำระเงินดิจิทัลก็จะเป็นหนึ่งในรอยเท้าที่สำคัญที่ลูกค้าสามารถเอาไปทำธุรกรรมได้ ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของการเข้าถึงบริการทางการเงิน การปรับรูปแบบบริการให้ตอบโจทย์กับความต้องการของลูกค้าแต่ละคนมากขึ้น วันนี้เราอยู่ในช่วงการวางระบบหรือ architecture ในการจัดให้มีข้อมูลด้านการชำระเงินทั้งเชิงกว้างและเชิงลึก และลงรายละเอียดธุรกรรมให้เกิดประโยชน์กับเจ้าของข้อมูล

เรื่องที่สาม เป็นเรื่องของ Digital ID การจะเข้าสู่โลก digital transformation ได้ เราต้องก้าวข้ามการยืนยันตัวตนให้สามารถยืนยันตัวตนแบบดิจิทัลได้เช่นเดียวกัน ปัจจุบัน เรามี NDID แต่อาจจำกัดอยู่บางภาคส่วนเฉพาะธนาคารพาณิชย์ จะต้องมีการขยายไปสู่ในเรื่องของธุรกิจการเงินอื่น ๆ เช่น ธุรกิจหลักทรัพย์และบริการภาครัฐอื่น ๆ ด้วย และต่อไปใน Digital ID ต้องทำให้เปิดกว้างมาก

ขึ้น เราพบกับัตรประชาชนต้องสามารถทำธุรกรรมได้หลากหลายประเภทไม่ใช่แค่ในภาคการเงิน เราคาดหวังว่าประเทศไทยจะมีบัตรประชาชนที่เป็นดิจิทัลให้ประชาชนสามารถทำธุรกรรมได้หลากหลาย

เรื่องที่น่าสนใจคือการต่อยอดโครงการอินทนนท์ที่จะเชื่อมต่อกับระบบของภาคธุรกิจ หากเราจะทำเรื่อง Central Bank Digital Currency ให้เกิดผลได้จริง จะจำกัดอยู่เพียงแค่การทำธุรกรรมในภาคการเงินไม่ได้ ในปี 2563 นี้ ธนาคารแห่งประเทศไทยได้เริ่มทดสอบกับบริษัทขนาดใหญ่ที่มีระบบการชำระเงินกับ supply chain หรือห่วงโซ่อุปทาน และหวังว่า Central Bank Digital Currency ภายใต้โครงการอินทนนท์จะสามารถเป็นกลไกสำคัญในระบบการชำระเงินระหว่างภาคธุรกิจด้วยกันเองด้วย ซึ่งจะเป็นการพัฒนาต้นแบบที่สำคัญและสามารถขยายผลในวงกว้าง

มีอีก 2 เรื่องที่ท่านอาจจะเห็นข่าวอยู่บ้าง เป็นบริการทางการเงินใหม่ที่มีความสำคัญมาก ได้แก่ **Digital Personal Loan** ซึ่งเป็นหลักเกณฑ์สินเชื่อส่วนบุคคลดิจิทัลที่จะทำให้ประชาชนทั่วไปสามารถเข้าสู่บริการทางการเงิน ขอกู้ยืมเงินจากผู้ให้บริการทางการเงินที่เป็นทางการได้ โดยอาศัยข้อมูลและรอยเท้าดิจิทัลที่หลากหลาย ไม่จำเป็นต้องดูสลิปเงินเดือนเป็นหลักเหมือนที่ผ่านมา เพราะเราตระหนักว่า digital footprint เป็นเรื่องสำคัญที่จะทำให้สถาบันการเงินหรือผู้ให้บริการทางการเงินใหม่ ๆ มาใช้ในการประเมินความเสี่ยงและติดตามพฤติกรรมของลูกค้าได้

อีกเรื่องหนึ่งที่ธนาคารแห่งประเทศไทยร่วมกับหลายภาคีในการพัฒนา คือ **การสร้างระบบนิเวศน์ใหม่สำหรับการทำ digital factoring** ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ทางการเงินที่สำคัญสำหรับ SME เวลาที่ส่งของไปแล้วได้รับการประทับตรา Invoice เมื่อส่งของเรียบร้อยแล้ว แต่กว่าที่จะได้รับเงินจริง จะใช้เวลาค่อนข้างนาน ใบรับของเหล่านั้นเป็นใบที่มีความหมาย สามารถเอาไปใช้ในการขอสินเชื่อได้ แต่ที่ผ่านมากการที่ไม่มีระบบดิจิทัล จึงทำให้การจัดการเอกสารต่าง ๆ เหล่านั้นนอกจากที่มีต้นทุนในการประมวลผลที่ค่อนข้างสูงแล้วก็อาจเกิดเหตุการณ์ปลอมแปลงเอกสารต่าง ๆ ได้ง่าย การทำให้เกิดระบบนิเวศน์ที่เอื้อให้เกิด digital factoring platform จึงเป็นเรื่องที่สำคัญ ธนาคารแห่งประเทศไทยอยู่ในช่วงของการทำงานร่วมกับหลายภาคส่วนในการที่จะพัฒนาระบบฐานข้อมูลกลางเพื่อสนับสนุนการทำ digital factoring และ ธนาคารแห่งประเทศไทยเพิ่งออก consultation paper เรื่อง digital factoring เพื่อขอความเห็นจากประชาชน สาธารณชนและภาคธุรกิจทั่วไป และจะนำความเห็นเหล่านั้นมาประกอบการออกแบบต่อไป

งาน Bangkok FinTech Fair 2020 ปีนี้ ผมเชื่อมั่นว่าหลายท่านจะได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ตลอดช่วงเวลา 2 วัน ซึ่งจะมีการนำเสนอไม่ใช่เพียงเฉพาะในมุมมองของสถาบันการเงินหรือผู้กำกับดูแลเท่านั้น แต่จะมีประสบการณ์จริงของนักธุรกิจจำนวนมาก และผู้ประกอบการ SME จำนวนมาก ที่ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการปรับตัว จะมาให้ข้อมูลที่หลากหลาย เชื่อมั่นอย่างยิ่งว่าจะเป็นประโยชน์สำหรับทุกท่านทั้งในการตอบโจทย์ระยะสั้นในการปรับตัวรับกับสถานการณ์โควิด-19 และการปรับตัวให้เข้ากับชีวิตวิถีใหม่หลังจากโควิด-19 คลี่คลายลง นอกจากนี้เราจะมีการนำเสนอแนวโน้มสำคัญเกี่ยวกับเรื่องฟินเทค ในเรื่องของการชำระเงินและจะมีการนำเสนอพัฒนาการของสกุลเงินดิจิทัลที่ออกโดยธนาคารกลางต่างประเทศที่เข้ามาแลกเปลี่ยนกันด้วย มีการพูดคุยกันถึงการใช้แพลตฟอร์ม

ใหม่ ๆ เพื่อตอบโจทย์ SME มีตัวอย่างแพลตฟอร์มของคนไทยที่พัฒนาโดยคนไทยที่ตอบโจทย์ธุรกิจไทยที่จะมาเล่าสู่กันฟัง มีเรื่องการพูดถึงระบบหลังบ้านที่จะช่วยให้การทำธุรกิจ SME เป็นธุรกิจดิจิทัลได้มากขึ้น การวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการทำธุรกิจของ SME ไม่ว่าจะเป็นการตลาด การบริหารจัดการต่าง ๆ

เชื่อมั่นอย่างยิ่งว่าตลอดช่วง 2 วันของงาน Bangkok FinTech Fair 2020 ท่านจะได้ความรู้ได้ข้อคิดที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ผมต้องขอขอบคุณทุกภาคส่วนที่ได้มีส่วนร่วมสำคัญในการจัดงาน Bangkok FinTech Fair 2020 ในครั้งนี้ ขอขอบคุณทุกท่านที่มีส่วนร่วมกันและขอบคุณท่านที่สนใจทุกท่านที่ได้ติดตามงานของธนาคารแห่งประเทศไทยมาอย่างต่อเนื่อง ขอขอบคุณครับ